

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

اداره آموزش سطح یک

دفترچه سؤالات آزمون علمی سطح یک

بلاغت

تعداد سؤالات	مدت آزمون
۵۰	۹۰ دقیقه

پنج‌شنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۴۰۳

توجه: لطفاً با دقت به سؤالات پاسخ دهید.
هر چهار پاسخ غلط یک نمره منفی دارد.

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳

۱. کدام گزینه از مثال‌های «یجاز حذف» نیست؟

- ا. ﴿وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ﴾ ☐
 ب. و الله إن سألْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولَنَّ خَلَقَهُنَّ اللهُ ☐
 ج. ﴿وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ ☐
 د. ﴿ثُمَّ تَوَلَّاهُ تَقَفُّوا أَتَذْكُرُ يُوسُفَ﴾ ☐

۲. آیه ﴿ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَافِرَ﴾ کدام یک از اقسام «اطناب» است؟

- ا. الاحتراس ☐ ب. التكرير ☐ ج. الايغال ☐ د. التذييل ☐

۳. در کدام آیه «عدول از تکلم به خطاب» رخ داده است؟

- ا. ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ ☐
 ب. ﴿وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ ثَوَّبُوا إِلَيْهِ إِنِّي رَحِيمٌ وَذُودٌ﴾ ☐
 ج. ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ ☐
 د. ﴿وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ☐

۴. در روایت «العامل على غير بصيرة كالسائر على غير الطريق لا يزيده سرعة السير إلّا بعداً» مشبه و مشبه به هستند.

- ا. مفرد مقید ☐ ب. مرکب مطلق ☐ ج. مفرد مطلق ☐ د. مرکب مقید ☐

۵. کدام گزینه، از مزایای ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾ بر «القتل أنفى للقتل» نیست؟

- ا. آیه دارای اختصاص است که موجب مبالغه می‌شود بر خلاف «القتل أنفى للقتل» ☐
 ب. آیه نیاز به تقدیر گرفتن محذوف ندارد بر خلاف «القتل أنفى للقتل» ☐
 ج. قصاص همیشه منجر به حیات می‌شود ولی قتل گاهی منجر به حیات نمی‌شود ☐
 د. حروف آیه از حروف «القتل أنفى للقتل» کمتر است ☐

۶. نوع «تشبیه» در بیت «العمر و الإنسان و الدنيا هم / كالظلّ في الإقبال و الإدبار» چیست؟

- ا. المفروق ☐ ب. التسوية ☐ ج. الجمع ☐ د. الملفوف ☐

۷. إن كانت الزيادة فى الكلام متعيّنة و لم تكن فيها فائدة تسمى

- ا. تطويلاً ☐ ب. إطناباً ☐ ج. حشواً ☐ د. إسهاباً ☐

۸. غرض از تشبیه در بیت «فإن تفق الأنام و أنت منهم / فإن المسك بعض دم الغزال» چیست؟

- ا. بیان امکان حال المشبه ☐ ب. بیان حال المشبه ☐ ج. بیان مقدار حال المشبه ☐ د. تقریر حال المشبه ☐

۹. أقلّ التشبيهات مرتبةً من حيث الصورة الكلامية

- ا. ما ذكرت أركانه جميعها ☐ ب. ما حذفت الأداة وحدها ☐ ج. ما حذف الأداة و الوجه ☐ د. ما ذكرت الأداة وحدها ☐

۱۰. من أغراض التعبير عن الماضى بلفظ المضارع كقوله تعالى: ﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأُمْرِ لَعَنِتُمْ﴾.

- ا. حكاية الحال الماضية ☐ ب. إفادة الاستمرار فيما مضى ☐ ج. التنبيه على تحقق وقوعه ☐ د. التنبيه على قرب الوقوع ☐

۱۱. در کدام تشبیه، غرض به مشبه به بر نمی گردد؟

- أ. «تشبیه صورت زیبا به نان» توسط انسان گرسنه ☐ ب. طوفان نوح عند نوحی کأدمعی ☐ ج. تشابه دمعی إذ جرى و مُدامتی ☐ د. کأنّ الصبح وجه الخلیفة ☐

۱۲. کدام بیت، مثال برای «تشبیه ضمنی» است؟

- أ. و بدا الصباح کأنّ غرّته / وجه الخلیفة حين یمتدح ☐ ب. و الريح تعبت بالغصون و قد جرى / ذهب الأصيل على لجین الماء ☐
ج. عزماهم قضب و فیض أكفهم / سحب و بیض وجوههم أقمار ☐ د. من یهن یسهل الهوان علیه / ما لجرح بمیت إیلام ☐

۱۳. علقه مجاز در آیه «إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ» چیست؟

- أ. الكلّیة ☐ ب. العموم ☐ ج. الخصوص ☐ د. ما یكون ☐

۱۴. فرق بین جملات «رَحِمَهُ اللَّهُ، علیه ما علیه، قُدَسَ سِرُّهُ» در کدام علم بررسی می شود؟

- أ. معانی ☐ ب. بیان ☐ ج. فروق اللغة ☐ د. نحو ☐

۱۵. کدام گزینه مناسب جای خالی نیست؟ «لا بدّ فی الاستعارة من ..».

- أ. عدم ذکر وجه الشبه ☐ ب. عدم ذکر المشبه به ☐ ج. تناسی التشبیه ☐ د. عدم ذکر أداة التشبیه ☐

۱۶. صیغه النهی فی «لا تأمر بالاحسان و أنت تُسیء» جائت لغرض ..

- أ. الإرشاد ☐ ب. التوبيخ ☐ ج. التحقیر ☐ د. الإلتماس ☐

۱۷. در آیه «ثُمَّ إِنِّي كُنْتُ مِنْكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَيْثُونَ» چه نوعی از «تنزیل» رخ داده است؟

- أ. عالم به منزله مردد ☐ ب. عالم به منزله منکر ☐ ج. منکر به منزله مردد ☐ د. مردد به منزله منکر ☐

۱۸. نوع «قصر» در عبارت «جاء نصرٌ لا منصورٌ» چیست؟

- أ. حقیقی ☐ ب. قلب ☐ ج. تعیین ☐ د. موصوف علی الصفة ☐

۱۹. غرض «صیغه امر» در کدام گزینه به اشتباه بیان شده است؟

- أ. «وَأَشْهَدُوا إِذَا بَايَعْتُمْ»: الإباحة ☐ ب. «قُلْ مُؤْتُوا بِعَيْتِكُمْ»: التحقیر ☐
ج. «وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ»: الامتنان ☐ د. پیغمبر اکرم ﷺ: «من کَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ»: الإخبار ☐

۲۰. چه کسی یا کسانی «استعاره مکنیه» را به «هی لفظ المشبه مراداً به المشبه به» تعریف کرده اند؟

- أ. جمهور ☐ ب. خطیب قزوینی ☐ ج. سکاکی ☐ د. سلف ☐

۲۱. در آیه ﴿فَإِذَا جَاءَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَاهِذِهِ وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ﴾ چرا از تعبیر «إذا» استفاده شده است؟

- ا. لأن مجيء الحسنة قليل ☐ ب. لأن مجيء الحسنة محتمل ☐ ج. لأن مجيء الحسنة حتمي ☐ د. لأن مجيء الحسنة حسن من الله ☐

۲۲. در آیه ﴿بَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ در چه لفظی «استعاره تبعیه» رخ داده است

- ا. عذاب ☐ ب. بشر ☐ ج. هم ☐ د. أليم ☐

۲۳. نوع استعاره در آیه ﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ چیست؟

- ا. الاستعاره الأصلية المكنية ☐ ب. الاستعاره الأصلية التصريحية ☐ ج. الاستعاره التبعية التصريحية ☐ د. الاستعاره التبعية المكنية ☐

۲۴. علت فصل در آیه ﴿ما هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾ چیست؟

- ا. کمال انقطاع ☐ ب. کمال اتصال ☐ ج. شبه کمال اتصال ☐ د. التوسط بین الکمالین ☐

۲۵. معنای استفهام در آیه ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْنِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾ چیست؟

- ا. تسویه ☐ ب. توبیخ ☐ ج. ارشاد ☐ د. انکار ☐

۲۶. نوع «مجاز» در بیت «ذهب الصبا وتوت الأيام / فعلى الصبا وعلى الزمان سلام» چیست؟

- ا. المفرد المرسل ☐ ب. المفرد بالاستعارة ☐ ج. المرسل المركب ☐ د. المركب بالاستعارة ☐

۲۷. در عبارت «هل الأزمُنُ اللاتِي مَضَيْنَ رَوَاجِعُ» کدام گزینه نمی‌تواند غرض از استفهام باشد؟

- ا. التمني ☐ ب. الإستبطاء ☐ ج. التحسُّر ☐ د. النفي ☐

۲۸. غرض اسم اشاره در بیت «هذا الذى تعرفُ البطحاء وطأته / والبيتُ تعرفُهُ والحلُّ والحرم» چیست؟

- ا. تحقيق مسندأليه ☐ ب. تعظيم مسندأليه ☐ ج. تمیيز مسندأليه ☐ د. اظهار استغراب ☐

۲۹. محل به فصاحت کلام در بیت «ألا ليت شعري هل يلومنَّ قومُهُ / زهيراً على ما جرَّ كلَّ جانب» چیست؟

- ا. التقييد المعنوي ☐ ب. التقييد اللفظي ☐ ج. تنافر الكلمات ☐ د. ضعف التأليف ☐

۳۰. المقصور مع «بل» و «لكن» العاطفتين هو المذكور

- ا. بعدهما ☐ ب. قبلهما ☐ ج. قبلهما إن كان الكلام غير موجب و بعدهما إن كان الكلام موجباً ☐ د. أوَّل الجملة ☐

۳۱. فایده تشبیه در آیه ﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِنْ مَحْمِلُ عَلَيْهِ يَلْهَثُ أَوْ تَرَكَهُ يَلْهَثُ﴾ چیست؟

- ا. تقرير حال المشبه ☐ ب. تشويه المشبه و تقبيحه ☐ ج. استطراف المشبه ☐ د. بیان مقدار حال المشبه فى القوة و الضعف ☐

۳۲. سبب وصل در آیه ﴿فَلْيَصْحُقْهُ وَاقْتُلْهُ وَاجْعَلْ لِّهٖ جُزْءًا مِّمَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ چیست؟

- ا. کمال الاتصال ☐ ب. قصد تشریک الجملة الثانية للأولى فى الإعراب ☐ ج. دفع توهم غیر المراد ☐ د. اتحاد الجملتين فى الإنشائية ☐

۳۳. کلام امیرالمؤمنین (ع) «صاحب السلطان کراکب الأسد یغبط بموقعه و هو أعلم بموضعه» به اعتبار ادات و وجه شبه چه نوع تشبیهی است؟

- ا. مرسل ☐ ب. بلیغ ☐ ج. ضمنی ☐ د. غیر بلیغ ☐

۳۴. چه مجازی در آیه ﴿فَكَيْفَ تَقُولُونَ إِن كُفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ رخ داده است؟

- ا. لغوی مفرد مرسل ☐ ب. لغوی مرکب مرسل ☐ ج. عقلی ☐ د. استعاره ☐

۳۵. عبارت «أن يؤتى فى الكلام بمثنى مفسر بمفردین لیرى المعنى فى صورتین» تعریف چیست؟

- ا. التتمیم ☐ ب. الإیغال ☐ ج. الاحتراس ☐ د. التوشیع ☐

۳۶. اگر مخاطب مردد در خبر باشد، چه خبری به او القا می شود؟

- ا. خبر ابتدائی ☐ ب. خبر انکاری ☐ ج. خبر طلبی ☐ د. خبر ترددی ☐

۳۷. در کدام عبارت، غرض از موصول، «تعظیم» است؟

- ا. ﴿فَغَشِيَهُمْ مِنْ آلِیْمٍ مَا غَشِيَهُمْ﴾ ☐ ب. ﴿وَلَنُنْظِرَنَّ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾ ☐
ج. ﴿ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا﴾ ☐ د. ﴿الْقَارِعَةُ مَا الْقَارِعَةُ﴾ ☐

۳۸. در آیه ﴿أَوْ مِنْ كَانَ مِيتًا فَحَيَّاهُ﴾ به اعتبار طرفین، چه استعاره‌ای رخ داده است؟

- ا. عنادیه ☐ ب. وفاقیه ☐ ج. عنادیه و وفاقیه ☐ د. عامیه ☐

۳۹. «تمثال» چه نوع جامعی است؟

- ا. وهمی ☐ ب. خیالی ☐ ج. فکری ☐ د. عقلی ☐

۴۰. در آیه ﴿إِذْ هَمَّ فِي الْعَارِ﴾ چه نوعی از «ال» به کار رفته است؟

- ا. عهد حضوری ☐ ب. عهد علمی ☐ ج. عهد صریحی ☐ د. عهد ذهنی ☐

۴۱. در آیه ﴿وَأَمَّا مَوْذَهْدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ به اعتبار طرفین استعاره، چه استعاره‌ای رخ داده است؟

- ا. تحقیقه ☐ ب. تخیلیه ☐ ج. تصریحیه ☐ د. مکنیه ☐

۴۲. غرض از استفهام در آیه ﴿أَلَمْ نُشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ چیست؟

- ا. تشویق ☐ ب. تعجب ☐ ج. انکار ☐ د. تقریر ☐

۴۳. در کدام گزینه «قصر موصوف بر صفت» وجود دارد؟

- ا. إِنَّمَا الرِّسُولُ مُحَمَّدٌ ﷺ ☐
- ب. إِنَّمَا الزَّعِيمُ عَلِيٌّ ﷺ ☐
- ج. ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ ☐
- د. إِنَّمَا مُحَمَّدٌ ﷺ خَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ ☐

۴۴. مقصود از «عقلی» در باب «تشبیه و استعاره» چیست؟

- ا. عقلیات صرف ☐
- ب. وجدانیات ☐
- ج. تخیلات ☐
- د. عقلیات صرف، وجدانیات، وهمیات ☐

۴۵. در بیت «ترجو النجاة ولم تسلك مسالكها / إِنَّ السَّفِينَةَ لَا تَجْرِي عَلَى الْيَبْسِ» کدام استعاره یا تشبیه موجود است؟

- ا. استعاره تمثیلیه ☐
- ب. تشبیه ضمنی ☐
- ج. استعاره مرشحه ☐
- د. تشبیه تمثیل ☐

۴۶. «استعاره مجرد» چه نوع استعاره‌ای است؟

- ا. در آن فقط ملائم مستعارمنه یافت شود ☐
- ب. در آن ملائم هیچ کدام از دو طرف یافت نشود ☐
- ج. در آن فقط ملائم مستعارله یافت شود ☐
- د. در آن ملائم هر دو طرف یافت شود ☐

۴۷. به کدام دلیل در آیه «فَلَوْ أَنَّ لِلنَّكَرَةِ فَنُكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ» برای بیان تمنی از «لو» استفاده شده است؟

- ا. تندیم ☐
- ب. بیان ترجی ☐
- ج. تأکید نفی مُتَمَنَّى ☐
- د. بیان شرط ☐

۴۸. معنای امر در آیه «قَالَ إِنِّي أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ أَنَّ بَرِيءٌ مُنْأَشِرُكُمْ» چیست؟

- ا. خبر ☐
- ب. تهدید ☐
- ج. التماس ☐
- د. تأدیب ☐

۴۹. مدلول مضارع در بیت «تُدْبِرُ شَرْقَ الْأَرْضِ وَالْغَرْبَ كَفَّهُ / وَلَيْسَ لَهَا يَوْمًا عَنْ الْمَجْدِ شَاغِلٌ» چیست؟

- ا. ثبوت مسند برای مسندآلیه ☐
- ب. استمرار تجددی ☐
- ج. حدوث ☐
- د. استمرار دوامی ☐

۵۰. غرض تنکیر مسندآلیه در کدام گزینه به طور صحیح بیان شده است؟

- ا. له حاجب عن كلِّ أمرٍ يشينه: التكنیر ☐
- ب. «وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ»: التعمیم ☐
- ج. «لَوْ كُنَّا لَنَا مِنَ الْأَمْرِ سِيٌّ مَا قَتَلْنَا هَاهُنَا»: التقلیل و التصغیر ☐
- د. قول علی ﷺ: «أَمَا إِنَّهُ سَيُظْهِرُ عَلَيْكُمْ بَعْدِي رَجُلٌ رَحْبُ الْبَلْعِ مُنْدَحِقُ الْبَطْنِ يَأْكُلُ مَا يَجِدُ وَيَطْلُبُ مَا لَا يَجِدُ فَاقْتُلُوهُ وَلَنْ تَقْتُلُوهُ»: التعظیم ☐